Նարեկայ վանահայր Դանիէլ Ծ. Վ. Զատոյեան ատենէ մ'ի վեր Աղթամար կանչուած ըլլալով տեղային պէտքերուն համար, անոր տեղ զրկուած էր նոյն վանուց նախկին վանահայր Խիզանցի Յովհաննէս Վ. Յակոբեանը, բայց սա վերջերս վախճանած ըլլալով, այժմ թափուր կ'մնայ նոյն վանքը վանահայրական պաշտօնէութենէ:

Վերջերս Աղթամարի կողմէն Մոկս գաւառի Կաթող. Տեղապահ կարգուեցաւ Վահրամ վարդ. Կանաչեան. կ'յուսացուի, որ սոյն երիտասարդ արեղան օգտակար պիտի ըլլայ նոյն տեղի ժողովրդեան համար թէ կրօնական և թէ կրթական տեսակէտով, մանաւանդ որ ինք ատեն մը Արմաշի մէջ ուսանելով, օգտուած է ըստ բաւականին, և ի հարկէ աւելի օգտուած պիտի ըլլար, եթէ հիւանդութեան մը պատճառաւ չստիպուէր հրաժարիլ տարաժամ:

ԵԹՈՎՊԻՈՅ ՀԱՅՈՑ ՀՈԳԵՒՈՐ ՀՈՎԻՒԸ

Եթովպիոյ հոգևոր հովիւ Տ. Մկրտիչ քահանայ Չլղատեան հետևեալ մտերմական նամակն ուղղած է իր բարեկամներէն մէկուն, մանրամասնօրէն նկարագրելով Մենելիք Կայսեր կողմէ գտած համակիր ընդունելութիւնը:

«Շնորհիւ Բարձրելոյն և հոգածութեամբն ուղեկցիս, 13 օրէն ողջամբ հասայ Շուլա ըսուած վայրը, մերձ Ադիս—Աբաբայի և հոն կանգ առի: Օրը կիրակի էր. մեր հոն ժամանման լուրը շուտով հասաւ ազգայիններուն ականջը, որոնցմէ ոմանք փութացած էին քովս գալ. անոնց խորհուրդով և կարգադրութեամբ նոյն օրը հո՛ն գիշերեցի:

«Մեր ժամանելուն լուրն առած էր Եթովպիոյ Վեհ. Կայսրը, և հրամայած էր իր ոսկերչապետին՝ պ. Յակոբ Պաղտասարեանի, որ իր Նորակառոյց փառաւոր տունը դրուի մեր տրամադրութեան ներքև, իսկ զարդերը, կահն ու կարասին կայսերական Պալատէն հոգացուին. նաև Ն. Վեհափառութեան կողմէ ակնառու անձնաւորութիւն մ'ալ կ'կարգուի մեզ դիմաւորելու համար: Երկուշաբթիի բարի աղօթարանը կ'բացուէր գեղեցկօրէն, արշալոյսը դիցուհիի դիւթիչ գեղեցկութեամբը կ'փայլէր աղօթարանի ղենիթին վրայ. արդէն ելած էի վրանէն դուրս, և բնութեան այդ գեղեցկութիւնը, օդին թարմութիւնը, հովին զովութիւնը կ'ըմբոշխնէի կուշտ ու կուռ: Եւ ահա՛, շատ չան-

ցած վրանիս շուրջը խռնուած էին ազգայինները, հպարտօրէն տեղաւորուած՝ երիվարներու և ջորիներու հաստատինդ քամակներու վրայ։ Լանջախաչը կերերար վշտակոծ լանջիս վրայ։ Ազգայիններ՝ ժպիտ ի շրթունս, մէկիկ մէկիկ, մօտեցան համբուրելին աջս, և բարի գալուստ մաղթեցին. յոյն երևելիներն ալ եղբայրսիրական նախանձախնդրութեամբ առջի՝ փութացած էին ընդ առաջ գալ, շատ չանցած հասաւ և Վեհ. Կայսեր ներկայացուցիչը, համբուրեց Ս. Խաչը, ձեռքս սեղմեց կաթոգին և յանուն Ն. Վեհափառութեան բարի գալուստ մաղթեց. նոյն ձևով ես ալ պատասխանեցի Ն. Վսեմութեան. յետոյ մեզ համար պատրաստուած ջորիին վրայ բարձրանալով, թափօր կազմեցինք. 50 ի չափ զինուորներ այդ թափօրին առջևէն կերթային։ Երկու ժամէն հազիւ մտանք մայրաքաղաքն Եթովպիոյ։ Ցոյն լուսանկարիչ մը, երկու տեղ լուսանկարեց կայսեր ներկայացուցիչն և զիս. երբ հասանք մեզ համար պատրաստուած տան առջև, վար իջանք ջորիներէն, և ուղղուեցանք դէպի դահլիճը, որու պատշգամի երկու կողմերը կծածանէին Եթովպական յաղթապանծ դրօշները. իսկ դահլիճին ճակատը կզարդարէր Ն Վեհափառութեան մեծադիր պատկերը։ Վեհ. Մենելիք Բ. Կայսեր ներկայացուցչին շնորհակալութիւնս յայտնեցի և խնդրեցի իրմէ, որ վերկչաւանդ ողջոյններուս հետ և ամենախոնարհ յարգանքներս մատուցանէ Վեհ. Կայսեր և Կայսրուհւոյն։ Յետոյ յանուն հոգևոր իշխանութեան ողջունեցի հայ գաղութին և օրհնեցի զիրենք։ Երիտասարդ մը, ի դիմաց հայ համայնքին, դրաւոր ուղերձ մը կարդաց յուզեալ շեշտով, իսկ հայ—բողոքականներէն մին՝ բանախօսութիւն մ՚ըրաւ. ստիպուեցայ նորէն ոտքի ելնել, բայց այս անգամ չկրցի խօսիլ. յուզուած էի. երկու վայրկենի չափ դամուած մնացի գրասեղանիս առջին, ժողովուրդն իր ակնարկները սևեռած էր արտասուաթոր աչքերուս. օրհնեցի զիրենք, և իրենց բարեբաղդութեան համար ծառայելու տրամադրութիւնս յայտնեցի և ուխտեցի։ Յոյն մ՚ևս ի դիմաց յունաց ճառ մը խօսեցաւ։

«Նոյն օրը Վեհ. Կայսրը պ. Պաղտասարեանը կանչելով իր քովը՝ որպիսութիւնը կհարցնէ, ապա կհրամայէ, որպէս զի պատուասիրութեան մէջ ո՛և է պակասութիւն մը տեղի չունենայ և բոլոր ծախքերն հոգացուին Կայսերական անձնական գանձարանէն։ Ամսոյս 25 ին, Մենելիք Կայսեր բացարձակ արտօնութեամբը, այցելութիւն տուի Նորին Վեհափառութեան, հետս ունենալով Տեարք Յակոբ Պաղտասարեան, Մարգար Մերզաեան, Սարգիս Աղնաւորեան և Պետրոս Պոյաճեան։ Նախ՝ հիւրասրահն

առաջնորդուեցանք, ուր՝ Վեհ. կայսեր խորհրդականը՝ Մ. Իւլք ներկայանալով, յանուն Ն. Վեհափառութեան ողջունեց զմեզ՝ Ս. Խաչը համբուրելով և ապա առաջնորդեց զմեզ մեր հետեւորդներով դէպի կայսերական նորակառոյց պալատը. կայսրն իր բարձր գահոյից վրայ բազմած էր շրջապատուած ներքին, արտաքին և կրօնական գործոց բարձրաստիճան նախարարներովը, ամէնքն ալ ոտքի վրայ. երբ մօտեցայ կայսեր, Նորին Վեհափառութիւն իսկոյն ոտքի ելաւ, գլխարկը վար առաւ և համբուրեց Ս. Խաչը, յետոյ սիրալիր սեղմեց ձեռքս և հրաման ըրաւ, որպէս զի նստիմ ինձ համար պատրաստուած աթոռին վրայ. նստեցայ և սկսայ նախ շնորհակալութիւն յայտնել իր բարեացակամութեան և անհուն սիրոյն, զոր կրտածէ Հայոց և իր հովուին, և յանուն Ս. Պատրիարք Հօր ողջունեցի զինքը. կայսրը ժպտադէմ շնորհակալութիւն յայտնեց և խոստացաւ միշտ սիրել իր հովանիին ներքև գտնուող Հայերը: Յետոյ ոտքի ելայ և պատկառանօք մատուցի իրեն պատրիարքական պաշտօնական գրութիւններն և Ս. Միւռոնը: Կայսրն իսկոյն ոտքի ելաւ, առաւ ձեռքէս և համբուրեց Ս. Միւռոնը. յետոյ իրեն յանձնեցի նոյն պատկառանօք՝ Բարթող փաշայի նուէրը, գրութիւնն և պատկերը: Կայսրն երբ տեսաւ Ս. գերեզմանը, ելաւ ոտքի, գլխարկը վար առաւ, խոնարհեցաւ, համբուրեց և սկսաւ հիացմամբ դիտել և շատ գոհ մնաց ու կրկնակի յայտնեց շնորհակալութիւնը: Վայրկեան մը լռութենէ վերջ, կիւրակէ օրը պատարագելու փափաք յայտնեցի իր Վեհափառ Թանկագին կենաց աղօթելու համար: Վեհափառ Կայսրը հաճութեամբ արտօնեց: 20 վայրկեան տևեց տեսակցութիւնը. հրաժեշտ առի Նորին Վեհափառութենէն և մեկնեցայ. մինիստրը մինչև արտաքին դուռն առաջնորդեց մեզ: Պաշտօնական այցելութիւններ տակաւ առ տակաւ տեղի կունենան, ամէնուրեք սիրալիր ընդունելութիւն. կայսեր մինիստրին ալ այցելութիւն տուի. ինքն ալ օր մը վերջ փոխադարձ այցելութեան եկաւ: Կիւրակէ օր հանդիսաւորապէս պատարագեցի. Հայ գաղութը գրեթէ ամբողջովին ներկայ էր. ներկայ էին նաև յոյներ և հապէշներ:— Պատրիարքական կոնդակը կարդացուեցաւ. յետոյ «Սիրեցէք զմիմեանս» բնաբանին վրայ քարոզեցի: Այսօր կամ վաղը Վեհ. Կայսեր նորէն պիտի ներկայանամ և եկեղեցիի մը շինութեան արտօնութիւնը պիտի խնդրեմ. կյուսամ թէ յաջողիմ:

Վ.ոսակիր Մկրտիչ Քհնյ. Զլղատեան.

Ատիս Ապապա. Մայիս 30.